

- *Феномен художньої творчості та наукової діяльності Івана Франка (до 160-річчя від дня народження та 100-річчя від дня смерті) (доповідач — академік НАН України М.Г. Жулинський)*
- *Нові рішення в технологіях порошкової металургії — шлях до підвищення якості металопродукції (доповідач — член-кореспондент НАН України К.О. Гогаєв)*
- *Про нагородження відзнаками НАН України та Почесними грамотами НАН України і Центрального комітету профспілки працівників НАН України (доповідач — академік НАН України В.Л. Богданов)*
- *Кадрові та поточні питання*

ІЗ ЗАЛИ ЗАСІДАНЬ ПРЕЗИДІЇ НАН УКРАЇНИ

26 жовтня 2016 року

Перед початком засідання академік НАН України Б.Є. Патон поздоровив з ювілеєм ректора Київського національного університету імені Тараса Шевченка Героя України академіка НАН України Л.В. Губерського та директора Інституту колоїдної хімії та хімії води ім. А.В. Думанського, радника Президії НАН України академіка НАН України В.В. Гончарука і вручив їм відзнаки Національної академії наук України. Далі академік НАН України Б.Є. Патон привітав професора Київського університету права НАН України кандидата юридичних наук Г.С. Семакова з присвоєнням йому Указом Президента України почесного звання «Заслужений юрист України», вручивши йому нагрудний знак, та поздоровив першого віце-президента НАН України академіка НАН України А.Г. Наумовця з нагородженням Медаллю ЮНЕСКО «За внесок у розвиток нанонауки та нанотехнологій» та присвоєнням звання Почесного професора Інституту низьких температур і структурних досліджень Польської академії наук.

* * *

Далі учасники засідання заслухали доповідь академіка-секретаря Відділення літератури, мови та мистецтвознавства НАН України, директора Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України академіка НАН України **Миколи Григоровича Жулинського** про феномен художньої творчості та наукової діяльності Івана Франка, присвячену 160-річчю від дня народження та 100-річчю від дня смерті видатного діяча української культури (докладніше див. на с. 29).

У доповіді було підкреслено, що впродовж останніх років помітно активізувався розвиток франкознавства, зокрема дослідження, видання та бібліографування творчої і наукової спадщини письменника. Це відбулося насамперед завдяки створенню у 2011 р. на базі Львівського відділення Інституту

літератури ім. Т.Г. Шевченка Інституту Івана Франка НАН України.

У Львові сформувалася авторитетна франкознавча школа, основу якої становлять дослідники Інституту Івана Франка НАН України, Львівського національного університету імені Івана Франка та Львівського національного літературно-мистецького музею Івана Франка.

За роки незалежності України франкознавство поповнилося значними здобутками, серед яких можна назвати додаткові 51–54-й томи Зібрання творів І.Я. Франка, 1-й і 2-й томи наукового опису бібліотеки Івана Франка, нові монографії та дисертаційні дослідження, присвячені творчості Великого Каменяря, раніше не публіковані спогади про І.Я. Франка, заснування Міжнародної премії імені Івана Франка тощо.

На виконання постанов Президії НАН України від 13.04.2011 № 114 «Про створення Інституту Івана Франка НАН України» і від 02.07.2014 № 162 «Про підготовку та видання академічної «Франківської енциклопедії», Указу Президента України від 08.12.2015 № 687/2015 «Про вшанування пам'яті Івана Франка», Постанови Верховної Ради України від 02.02.2016 № 971-VIII «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2016 році», розпорядження Кабінету Міністрів України від 18.02.2016 № 120-р «Про затвердження плану з підготовки та проведення заходів, присвячених ушануванню пам'яті Івана Франка» профільні академічні установи Відділення літератури, мови та мистецтвознавства НАН України здійснили низку репрезентативних заходів.

Серед цих заходів насамперед слід назвати підготовку фундаментальної «Франківської енциклопедії» у 7 томах (1-й том цього унікального видання має з'явитися наприкінці поточного року), підготовку тритомного «Літопису життя і творчості І. Франка» (укладач М.О. Мороз), видання 1-го тому польськомовних праць митця «Iwan Franko. Szkice o literaturze», організацію та проведення Міжнародного наукового конгресу «Іван Франко: «Я єсть пролог...» (Львів, 22–24 вересня 2016 р.), ін-

Доповідь академіка НАН України Миколи Григоровича Жулинського

тердисциплінарної наукової конференції «Іван Франко і польська культура» (Київ, 13–14 жовтня 2016 р.), Всеукраїнської науково-практичної конференції «Спадщина Івана Франка у світлі сьогодення» (Слов'янськ, 16–20 травня 2016 р.), Літньої франкознавчої школи (Львів, 23–29 серпня 2016 р.) та ін.

В обговоренні доповіді взяли участь академік НАН України Б.Є. Патон, директор Інституту Івана Франка НАН України член-кореспондент НАН України Є.К. Нахлік, радник Президії НАН України академік НАН України І.М. Дзюба, завідувач кафедри полоністики Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка член-кореспондент НАН України Р.П. Радишевський, заступник міністра освіти і науки України доктор фізико-математичних наук М.В. Стріха, голова Західного наукового центру НАН України та МОН України академік НАН України З.Т. Назарчук, в.о. члена Президії НАН України член-кореспондент НАН України С.О. Довгий, голова Науково-видавничої ради НАН України, директор Головної астрономічної обсерваторії НАН України академік НАН України Я.С. Яцків.

Президія НАН України зазначила, що у доповіді і виступах було всебічно розкрито феномен Івана Франка як унікальної творчої особистості, а також висвітлено широке коло

Доповідь члена-кореспондента НАН України Казбека Олександровича Гогаєва

проблем, пов'язаних зі становленням і розвитком наукових досліджень життєвого шляху й творчої спадщини видатного митця. Було наголошено, що установи НАН України роблять вагомий внесок у розвиток сучасного франкознавства, формування його джерельної бази, запровадження новітніх напрямів досліджень, актуалізацію ідей видатного українця. Водночас необхідно взяти низку заходів для забезпечення подальшого розвитку франкознавчих досліджень, створення його наукової біографії, поширення у суспільстві відомостей про видатного митця.

* * *

Далі члени Президії НАН України та запрошені заслухали наукову доповідь завідувача відділу Інституту проблем матеріалознавства ім. І.М. Францевича НАН України члена-кореспондента НАН України **Казбека Олександровича Гогаєва** на тему «Нові рішення в технологіях порошкової металургії — шлях до підвищення якості металопродукції» (докладніше див. на с. 39).

У доповіді та виступах академіка НАН України Б.Є. Патона, завідувача кафедри Полтавської державної аграрної академії професора В.М. Писаренка, заступника начальника виробничо-технічного комплексу Казенного підприємства спеціального приладобудування «Арсенал» В.М. Атаманенка, академіка-сек-

ретаря Відділення фізико-технічних проблем матеріалознавства НАН України, заступника директора Інституту електрозварювання ім. Є.О. Патона НАН України академіка НАН України Л.М. Лобанова, першого віцепрезидента НАН України академіка НАН України А.Г. Наумовця було наведено окремі результати наукових досліджень та приклади розробок у галузі порошкової металургії, які дозволяють забезпечити високі фізико-механічні властивості металопродукції і свідчать про переваги використання методів порошкової металургії.

Так, в Інституті проблем матеріалознавства ім. І.М. Францевича НАН України було визначено оптимальні параметри порошкових матеріалів, механізми міцності та зносостійкості деталей, виготовлених з їх використанням. Розроблено сучасні технології виготовлення різального інструменту з порошків швидко-різальних сталей. Ці технології дають змогу підвищити режими різання і у 5–6 разів збільшити стійкість інструменту порівняно як з вітчизняними, так і із закордонними аналогами, виготовленими за традиційною технологією.

Особливу увагу було приділено активній співпраці фахівців Інституту з іноземними компаніями. Зокрема, спільні дослідження проводяться з компанією Boeing в галузі отримання різального інструменту з порошків швидко-різальних сталей та вибору режимів різання при обробленні титану та його сплавів; з південнокорейською компанією KATEX з отримання прокату з порошків титану.

Крім того, науковці Інституту створили і впровадили на вітчизняних агропідприємствах технології виробництва з високоміцного чавуну з кулястим графітом литих деталей ґрунтообробної техніки, які мають у кілька разів вищу експлуатаційну стійкість порівняно з наявними на ринку аналогами і значно поліпшують якість обробітку ґрунту.

Президія НАН України наголосила, що потрібно розвивати дослідження в цьому напрямі, оскільки створене устаткування має величезний потенціал для широкого застосування у вітчизняному агропромисловому комплексі.

Зокрема, слід ініціювати спільні роботи з великими агрохолдингами з метою заміни імпортного ґрунтообробного інструменту на вітчизняний для збільшення площі сільгоспугідь, що обробляються інструментом з високоміцного чавуну з кулястим графітом.

* * *

Члени Президії НАН України розглянули також низку поточних питань:

- розглянули підсумки проведення виставки-презентації спеціалізованих науково-технічних розробок і технологій НАН України;
- заслухали інформацію про роботу Спільки наукових та інженерних об'єднань України з Європейської сертифікації інженерів; глава Національного моніторингового комітету член-кореспондент НАПН України В.Д. Пархоменко вручив президенту НАН України академіку НАН України Б.Є. Патону диплом № 1 Європейської федерації національних інженерних асоціацій (FEANI), який засвідчив його нагородження найвищим європейським почесним інженерним титулом EUR ING;
- ухвалили зміни до постанови Президії НАН України від 02.03.2016 № 64 «Про розмір стипендій Президента України для молодих учених»;
- погодили заходи щодо забезпечення підготовки науковими установами НАН України наукових кадрів вищої кваліфікації;
- розглянули питання про ефективне використання державних коштів у НАН України;
- ознайомилися з результатами роботи VI Національного конгресу з біоетики та прийнятою на ньому резолюцією.

* * *

Крім того, Президія НАН України ухвалила низку організаційних і кадрових рішень.

Призначено:

- почесного директора Інституту проблем матеріалознавства ім. І.М. Францевича НАН України академіка НАН України **Скорохода Валерія Володимировича** на посаду радника при дирекції Інституту, увільнивши його з посади завідувача відділу фізико-хімічних основ технологій порошкових матеріалів цього Інституту за власним бажанням.

Погоджено кандидатуру:

- доктора фізико-математичних наук **Зуєва Олександра Леонідовича** на посаду завідувача відділу прикладної механіки Інституту прикладної математики і механіки НАН України;

- доктора технічних наук **Ткаченка Валерія Миколайовича** на посаду головного наукового співробітника Інституту прикладної математики і механіки НАН України;
- доктора технічних наук **Сороки Бориса Семеновича** на посаду завідувача відділу високотемпературного тепломасообміну Інституту газу НАН України;
- доктора наук із соціальних комунікацій **Лобузінної Катерини Вілентіївни** на посаду директора Інституту інформаційних технологій Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського;
- кандидата історичних наук **Закірова Марата Борисовича** на посаду завідувача відділу політологічного аналізу Служби інформаційно-аналітичного забезпечення Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського.

Відзнакою НАН України «За підготовку наукової зміни» нагороджено:

- завідувача відділу Інституту фізики конденсованих систем НАН України доктора фізико-математичних наук, професора **Токарчука Михайла Васильовича** за багатолітню плідну наукову, науково-організаційну і педагогічну працю, вагомий особистий внесок у розвиток теоретичних досліджень у галузі фізики м'якої речовини та підготовку висококваліфікованих наукових кадрів;
- головного наукового співробітника Фізико-механічного інституту ім. Г.В. Карпенка НАН України члена-кореспондента НАН України **Федірка Віктора Миколайовича** за багатолітню плідну працю, визначні творчі здобутки та підготовку наукових кадрів у галузі матеріалознавства і технології металів.

Відзнакою НАН України «За професійні здобутки» нагороджено:

- провідного наукового співробітника Інституту фізики конденсованих систем НАН України доктора фізико-математичних наук **Трохимчука Андрія Дмитровича** за багатолітню плідну наукову працю та вагомий особистий внесок у розроблення і застосування новітніх теоретичних і комп'ютерних методів статистичної фізики у дослідженнях м'якої речовини;
- провідного спеціаліста Сектору фізико-технічних і математичних наук Науково-організаційного відділу Президії НАН України **Ковмір Галину Володимирівну** за багатолітню сумлінну працю в апараті Президії НАН України, відповідальне ставлення до виконання посадових обов'язків та особисті здобутки у професійній діяльності.

Почесною грамотою Президії НАН України і Центрального комітету профспілки працівників НАН України нагороджено:

- провідного наукового співробітника Інституту математики НАН України доктора фізико-математичних наук **Голуба Анатолія Петровича** за багатолітню

плідну працю вченого і педагога, вагомі здобутки у професійній діяльності та особистий внесок у розвиток математичної науки;

- академіка НАН України **Єремєєва Валерія Миколайовича** за значні творчі здобутки у розробленні основ, методів і заходів глобальної океанографічної спостережної системи Чорного моря та вагомих особистий внесок у забезпечення активної участі України у діяльності Міжурядової океанографічної комісії ЮНЕСКО;

- провідного наукового співробітника Інституту вугільних енерготехнологій НАН України доктора технічних наук **Кукоту Юрія Павловича** за багатолітню плідну наукову працю та вагомих особистий внесок у розвиток наукових досліджень в галузі теплофізики і енерготехнологій;

- заступника генерального директора з економіки Національного наукового центру «Харківський фізико-технічний інститут» **Чижова Володимира Петровича** за багатолітню плідну творчу працю, вагомі професійні здобутки та значний особистий внесок у техніко-економічне обґрунтування програм робіт центру з атомної науки і техніки;

- головного спеціаліста Сектору протокольно-редакційної роботи Секретаріату Президії НАН України **Корженко Наталію Олексіївну** за багатолітню сумлінну працю, відповідальне ставлення до виконання

посадових обов'язків та вагомі здобутки у професійній діяльності;

- наукового співробітника Сектору забезпечення досліджень і спеціальних робіт Науково-організаційного відділу Президії НАН України **Симонян Галину Василівну** за багатолітню плідну працю, сумлінне виконання посадових обов'язків та вагомі здобутки в організаційному забезпеченні діяльності Комітету з конкурсних торгів НАН України.

Подякою НАН України відзначено:

- завідувача лабораторії Інституту сцинтиляційних матеріалів НАН України кандидата технічних наук **Галкіна Сергія Миколайовича** за багатолітню плідну наукову, науково-організаційну і педагогічну працю та значні особисті здобутки у галузі напівпровідникового матеріалознавства;

- ученого секретаря Відділення фізики і астрономії НАН України кандидата фізико-математичних наук **Тарашенка Дмитра Трохимовича** за багатолітню плідну працю в апараті Президії НАН України, вагомих особистий внесок у науково-організаційне забезпечення роботи Відділення фізики і астрономії НАН України та активне сприяння розвитку наукових досліджень в установах відділення.

За матеріалами засідання підготувала О.О. МЕЛЕЖИК